

1984:

**GEORGE ORWELL
A ČESKOSLOVENSKO**

M XX
Muzeum paměti
XX. století

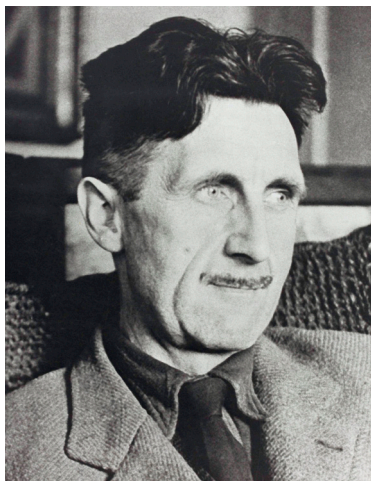
MUSEUM
UM · ·
· KAM
P A · ·

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

prague
city tourism

Projekt je realizován
s finanční podporou
hlavního města Prahy.

EDUKAČNÍ MATERIÁL K VÝSTAVĚ PROJEKTOVÁ HODINA PRO DĚJEPIS A SPOLEČENSKOVĚDNÍ PŘEDMĚTY



George Orwell (1903–1950) patří bezesporu k nejvlivnějším spisovatelům dvacátého století. Exteriérová výstava přibližuje tuto zásadní osobnost s důrazem na jeho slavný antiutopický román *1984*. Seznamuje návštěvníky s myšlenkovým světem George Orwella či s pronikáním jeho zásadního díla do světa filmového a výtvarného umění. Výstava dále nabízí zajímavou sondu, jak vypadal “orwellovský” rok 1984 v komunistickém Československu. Náměty výstavy rozvíjí tato projektová hodina. Orwellovská témata mohou vhodně doplňovat výuku a pomoci zasadit jeho osobnost a dílo do širšího kontextu.

George Orwell na portrétní fotografii ze 40. let 20. století
(The Orwell Foundation)

Exteriérová výstava se nachází na adrese:
U Sovových mlýnů 4, Malá Strana – Praha 1
(u Lichtenštejnského paláce)

Termín výstavy: 24. 6. – 25. 9. 2024

Autoři edukačního materiálu:
Jan Samohýl/ Kryštof Zeman

www.muzeum20stoleti.cz

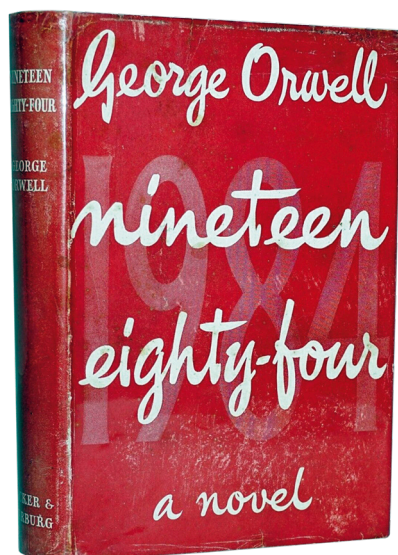
1. ROZBOR CITÁTU G. ORWELLA

„Na moderních diktaturách je strašné to, že pro ně neexistuje naprosto žádný precedens. Jejich konec nelze předvídat. V minulosti lidé dříve nebo později svrhli každou tyranii, opírajíce se o lidskou přirozenost, která svou podstatou toužila po svobodě. Jenomže my naprosto nemůžeme s jistotou říct, že lidská přirozenost je konstantní. Vypěstovat lidské plemeno, které si nebude přát svobodu, je třeba zrovna tak dobře možné jako vypěstovat plemeno bezrohých krav. Inkvizice ztroskotala, jenomže inkvizice neměla k dispozici prostředky moderního státu. Rádio, cenzura tištěného slova, standardizovaná výchova a tajná policie všechno změnily. Masová sugesce se za posledních dvacet let vyvinula ve vědu a my zatím nevíme, jak bude úspěšná.“ George Orwell

ÚKOL (10 minut)

Na začátku hodiny pedagog krátce uvede téma a následně moderuje úvodní debatu.

Zamyslete se nad citátem George Orwella o totalitních režimech ve 20. století. Souhlasíte s jeho tvrzením, že moderní diktatury jsou schopné udělat z lidí loajální, nemyslíci masu? Jaké prostředky k tomu dle Orwella využívají a vzpomněli byste si i na další způsoby, kterými dosahovaly především nacistická a komunistická totalita poslušnosti svých občanů? A čím se liší (pokud vůbec) současné formy propagandy autoritářských režimů, např. putinovské Ruské federace? Jaký slavný český spisovatel použil tento citát v úvodu svého románu *Miráklí?*



Obálka prvního vydání románu *1984* v nakladatelství Secker & Warburg, 1949 (UCL, The Orwell Archive)

2. SMYSL ORWELLOVSKÝCH POJMŮ

Orwellův antiutopický román *1984*, který dokončil v roce 1949, se stal klasikou světové literatury. Autor v něm použil několik pojmů, které postupem času pronikly i do běžného hovorového jazyka.

- Novořeč / Newspeak
- Velký bratr tě sleduje! / Big Brother is watching you!
- Dvě minuty nenávisti / Two minutes of hate
- Vaporizace / Vaporization
- Ideozločin / Thoughtcrime

ÚKOL (10 minut)

Studenti se ve dvojicích snaží odhadnout význam některých slov typických pro George Orwella; následně pedagog moderuje diskuzi.

3. ANALÝZA DOBOVÉ FOTOGRAFIE

ÚKOL (10 minut)

Studenti si prohlédnou archivní fotografii a za pomoci internetu se pokusí popsat, co na ní vidí.

Poznáte, kdo z mužů je budoucí světově proslulý spisovatel George Orwell? Z jakého válečného konfliktu, jehož se aktivně zúčastnil, je tato momentka? V které ze svých knih Orwell popsal hrůzy této krvavé občanské války?



Zdroj: UCL, The Orwell Archive

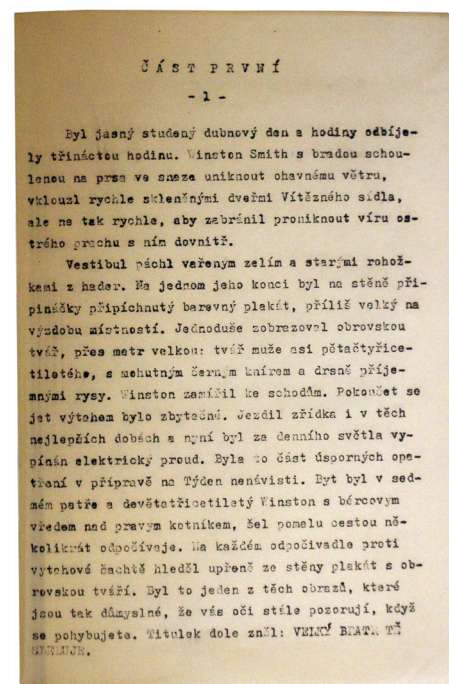
4. ROMÁN 1984 A SAMIZDAT

ÚKOL (5 minut)

Studenti s pomocí pedagoga odpovídají na otázky k tématu samizdatu a exilu.

Dystopický román *1984* byl spolu s dalšími knihami George Orwella v komunistickém Československu na černé listině. Mohl tak česky vyjít pouze samizdatem nebo v exilu. Co znamená pojem samizdat a exil? Znáte nějaké československé samizdatové a exilové časopisy?

První strana samizdatového vydání románu *1984*, které připravil gottwaldovský okruh signatářů Charty 77 Stanislava Devátého a Bohumila Obdržálka. Věnováno bylo Petru Uhlovi, který byl tehdy ve vězení (Libri prohibiti)



5. NEBEZPEČÍ TOTALITARISMU

ÚKOL (10 minut)

V závěru projektové hodiny se studenti rozdělí do menších skupinek a pedagog s nimi může diskutovat nad tématem totalitarismu.

Autoritářství, selekce informací a fundamentalistické myšlení jsou některé znaky totalitarismu. Totalitní systém se snaží ovládnout celou společnost. Jak se projevují tyto tendence v menších sociálních skupinách a v běžném životě? Jak rozpoznat nastupující totalitu? Jak totalitarismus souvisí s populismem? Jak se postavit autoritářství? Jak si zachovat svobodu – vnější i vnitřní? Jak vzájemně proti totalitním tendencím spolupracovat?